

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 07 11 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія музики: Історія зарубіжної музики

для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

Київ – 2019

Розробники:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від “29” серпня 2019 року № 11
Завідувач кафедри _____ О.М. Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

_____.____.2019 р.
Гарант освітньої програми _____ О.П. Петрикова

Робочу програму перевірено

_____.____.2019 р.
Заступник директора _____ А.О.Таранник

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра музикознавства та музичної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
« ____ » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія музики: Історія зарубіжної музики

для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

Київ – 2019

Розробники:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від “29” серпня 2019 року № 11

Завідувач кафедри _____ О.М. Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

__ . __ . 2019 р.

Гарант освітньої програми _____ О.П. Петрикова

Робочу програму перевірено

__ . __ . 2019 р.

Заступник директора _____ А.О.Таранник

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	6
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	6
3. Результати навчання за дисципліною.....	7
<i>Тема 1.1. Музика часів Античності та Середньовіччя (4 год)</i>	<i>10</i>
Література: 1, 3, 5 – 10, 12, 14, 15, 18, 32	16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура першої половини XIX ст.....	16
<i>Тема 3.1. Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість (12 год)</i>	<i>16</i>
<i>Тема 3.3. Оперна творчість західноєвропейських композиторів (10 год).....</i>	<i>19</i>
7. Навчально-методична карта дисципліни	26
8. Рекомендовані джерела.....	27
9. Додаткові ресурси.....	28
Література: 1, 3, 5 – 10, 12, 14, 15, 18, 32	30

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Історія музики: Історія зарубіжної музики»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	5/150	
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин, у тому числі:	90	-
Аудиторні	42	-
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	42	-
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в організації процесу формування слухацької та виконавської культури майбутнього фахівця, розширення його загальної та професійної ерудиції шляхом ознайомлення із ключовими епохами та стилями європейської музичної культури з акцентуванням спадкоємного зв'язку між ними, історичної циклічності культуро-творчих процесів та діалогічності музики як виду мистецтва.

Завдання курсу:

- ознайомлення з еволюцією музичних стилів у європейському мистецтві в аспекті історичних зрушень суспільної свідомості, зміни загальної «картини світу»;
- передання основних принципів еволюції розвитку музичного мистецтва через категорії «стиль», «стилістика», «жанр», «жанровий стиль», поняття стилю як художнього методу пізнання дійсності;
- формування спеціального термінологічно-поняттєвого апарату знань;
- розширення музично-історичної ерудиції студентів.
- формування образно-емоційного ставлення у сприйнятті музичного матеріалу;
- розвиток навички визначати зв'язок музики з іншими видами мистецтва, літературою, образотворчим мистецтвом, національними традиціями тощо;
- виховання естетичного та музичного смаку, формування критеріїв самостійної оцінки художньої цінності творів музичного мистецтва та перебігу сучасних процесів у музичній культурі;
- формування навичок аналітичного та критичного мислення,
- розвиток навички аналітично-пошукової роботи із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу з історії зарубіжної музики студенти повинні **знати**:

- терміни та поняття, що складають категоріальний апарат курсу;
- періодизацію історії музичного мистецтва, етапи його розвитку;
- соціально-історичний та культурний контекст музичного явища, що вивчається;
- жанри та композиційні техніки (прийоми, і композиційного мислення);
- основні («великі») музичні стилі та течії окремих епох, авторські стилі творчих індивідуальностей;
- життєвий та творчий шлях видатних композиторів, визначальні твори в історії музики та їхні особливості.

Студенти повинні **вміти**:

- дати визначення термінам та поняттям курсу;
- характеризувати головні тенденції розвитку музичного мистецтва у соціально-історичному та культурному контекстах;
- викласти зміст інформаційних тем курсу;
- розкрити характер змін музичного мистецтва на різних етапах його розвитку;
- слухати музику, образно висловлюватись щодо характеру, ідейного значення музичних творів, їх цінності;
- аналізувати засоби музичної виразності, визначати стиль та жанр творів, їх художню цінність, вирізняти типологічні та специфічні риси того або іншого музичного явища;
- вміти прив'язати за стильовими, жанровими та стилістичними ознаками музичні зразки, окремі музичні твори до різних історичних епох, індивідуальних композиторських стилів або «великих» стилів.

У процесі вивчення курсу студент формує такі **програмні компетентності**:

Загальні: комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня.

Фахові:

- методична — здатність застосовувати базові філософські, психолого-педагогічні та методичні знання і вміння для формування ключових і предметних компетентностей;
- музично-інформаційна і технологічна — здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках.

Спеціальні:

- мистецтвознавча — знання історії музики, розуміння закономірностей становлення й розвитку музичного мистецтва різних країн у різні історичні періоди; знання творчого доробку композиторів різних епох та розуміння стилістичних і жанрових особливостей музичних творів; здатність застосовувати знання з історії музики та інших видів мистецтва у професійній діяльності.
- музично-теоретична — знання, розуміння і здатність застосовувати на практиці основні положення теорії музики, гармонії, поліфонії; здатність до теоретичного аналізу музичних творів різних форм, жанрів і стилів; сформованість музично-теоретичного тезаурусу.

Програмні результати навчання:

- Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді. Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами.
- Володіння навичками самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет та методами його оброблення із застосуванням сучасних музично-інформаційних технологій.
- Здатність застосовувати знання з історії та теорії музики, гармонії, аналізу музичних творів у навчальній, виховній та культурно-освітній роботі в загальноосвітній школі. Володіння методами розвитку в учнів музичних здібностей та формування елементарних музично-теоретичних знань.
- Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері музичного мистецтва та музичної педагогіки. Мисленнева активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви модулів і тем	Усього	Види занять і розподіл годин			
			Аудит.			Самостійна робота
			Лекції	Семинари	Лабораторна робота	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XVIII ст.						
1.1.	Музика часів Античності та Середньовіччя	4	2			2
1.2.	Західноєвропейська музика XIV – XIV ст.	6	2			4
1.3.	Музична культура Європи XVII – початку XVIII ст.	8	2	2		4
Модульний контроль		2				
Разом		20	6	2		10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура XVIII ст.						
2.1.	Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.	8	2	2		4
2.2.	Музика Італії, Франції, Чехії	10	2	2	2	4
2.3.	Віденський класицизм	12	4	2		6
Модульний контроль		2				
Разом		32	8	6	2	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура першої половини XIX ст.						
3.1.	Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість	12	2	2	2	4
3.2.	Шляхи розвитку фортепіанної музики	8	2	2		4
3.3.	Оперна творчість західноєвропейських композиторів	10	2	2		6
3.4.	Становлення романтичного симфонізму	8	2	2		4
Модульний контроль		2				
Разом		38	8	8	2	18
Всього за I семестр		90	22	16	4	42

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XVIII ст.

Тема 1.1. Музика часів Античності та Середньовіччя (4 год)

Огляд ключових понять історії музики: музична культура, мистецтво, стиль, художньо-історична епоха, музичний образ. Функції музики як мистецтва. Провідні засоби музичної виразності: мелодія, гармонія, ритм, фактура, темп та інші. Історична обумовленість категорії стилю. Стиль як найвища особливість творчості; єдність образної системи, прийомів і засобів художньої виразності,

Витоки музичного мистецтва. Первіснообщинний синкретизм. Первісні форми вияву художньої практики, її тісний зв'язок із магічною обрядовістю. Формування образної сутності мистецтва у процесі відтворення реальних життєвих подій. Кристалізація елементів музичної виразності: звуко-висотного та ритмічного членування, ладової організації, структурних закономірностей. Первісний інструментарій.

Музика давньої Греції та Риму. Етапи розвитку давньогрецької музичної культури. Поняття міфу, ритуалу, символу. Музика в епосі Гомера. Політеїзм, *міфологія, міфологічна свідомість*. Класичний період грецької культури (7 – 3 ст. до н.е.). Розквіт мистецтв. Музика як частина ритуалів. Синкретизм культури й особи музиканта. Сольна й хорова лірика. Театр як явище синтезу мистецтв, роль музики в театрі. Наука про музику як елітарне знання; музика і філософія (Платон, Аристотель). Постаць Орфея. Музика як частина космічної гармонії. Музика й математика (Піфагорійська). Аполлон та Діонісій (культи). Ритуал як віддзеркалення зодіакального руху. Елліністичний та римський періоди. (3 ст. до н.е. – 3 ст. н.е.). Розробка першого виду давньогрецької нотації (інструментальна) у 5 ст. до н.е. Розробка вокальної нотації, особливості стилістики творів. Система. Прослуховування реконструйованих зразків давньогрецької музики (5 ст. до н.е., 3 ст. до н.е., 3 ст. н.е.)

Музика епохи Середньовіччя. Виникнення християнства, цілісність середньовічної особистості. Нова мистецька й музична естетика. Теорія образу. Основоположні ознаки богослужбового співу. Становлення богослужб, розвиток нових богослужбових жанрів. *Монодія* як провідний тип співу церковної музики.

Шляхи розвитку європейської культури й мистецтва після розподілу християнського світу на два відгалуження за приналежністю до Східної або Західної Церкви. Роль XI ст. у формуванні двох типів ментальності європейської людини. Радикальні зрушення, пов'язані з переходом на лінійну нотацію, нове розуміння музики. Періодизація й характеристика етапів.

Мистецтво «Ars antiqua». Ранні форми багатоголосся, *григоріанський хорал*. Проблема «авторитетного зразка» (хоралу) як прояв канонічності, його відбиття в багатоголоссі. Органум та його різновиди, нові жанри і форми. Готика, провідна роль Франції. Спільні ознаки в архітектурі, поезії, музиці. Роль міст і Парижу як культурного і наукового центру. Школа Нотр-Дам та університет. Диференціація багатоголосся, виникнення «тотальної поліфонії» в багато-текстових мотетах. Проблема музичного часу, модальна ритміка.

Література: 3, 4, 6, 17, 22, 29, 31, 33

Тема 1.2. Західноєвропейська музика XIV – XV ст. (6 год)

Історико-культурний контекст. Тенденції суспільного розвитку епохи Відродження. Реформація та релігійні війни. Народне побутове пісенно-танцювальне мистецтво, його вплив на розвиток світської музики. Творчість Дж. да Кашя, Ф. Ландіно, Ф. де Вітрі, Г. де Машо. Основні жанри поліфонічної музики. Вплив світського мистецтва на культові жанри. Розвиток інструментальної музики та побутового музикування.

Період «Ars nova» – з XIV ст. Формування нової музичної теорії. Швейцарський вчений, теоретик Г. Глареан (Лоріс). Італійський композитор, органіст, вчений Дж. Царліно. Удосконалення музичної нотації. Формування мистецтва «Ars nova». Національні культурні центри (Франція, Італія, Англія). Нова жанрова система. Мензуральна нотація.

Нідерланди. XIV ст.: осередки професійної музичної освіти в містах (метрізи). Ізоритмія – провідна ідея часу. Ізоритмічні мотети. Меса Г. де Машо. Видатні представники нідерландської школи XV – початку XVI ст.: Г. Дюфаї, Ж. Дебре, Ж. Окегем, Я. Обрехт. Характерні жанри, образи, засоби виразності. Гуманістичні риси мистецтва. Майстри хорової поліфонії. О. Лассо. Розквіт органної та клавірної музики: Я.П. Свелінк.

Франція. Політичне об'єднання Франції. Побутування у XV-XVI ст. світської багатоголосної пісні; відображення у ній історичних подій, побуту, картин природи. Бургундська *chanson*: Ж. Беншуа. Творчість К. Жанекена, його масштабні хорові програмні твори.

Італія. Складний і суперечливий процес суспільно-політичного розвитку країни у XV-XVI ст. Розквіт науки та мистецтва, відродження гуманістичних ідеалів Античності. Роль музики у масових антифеодальних рухах та народних святкуваннях. Світські вокально-інструментальні жанри: фроттола та віланела. Мадригал XVI ст. Римська поліфонічна школа. Дж. да Палестрина: жанри творчості, стиль, національні риси. Венеціанська вокально-інструментальна школа. Творчість Дж. Габріелі, її гуманістичний зміст, масштабність (багатохорність) та барвистість поліфонічного стилю. Розвиток жанрів та форм інструментальної музики.

Англія. Давні витоки музичної культури в Англії. Народне багатоголосся. Розквіт поліфонії Дж. Дапстейбла. Національний жанр хорової музики – антем. Монодичний спів з інструментальним супроводом. Народно-пісенна основа інструментальної музики. Побутування лютні, віоли, верджінала. Варіаційна техніка в інструментальній музиці. Т. Кампійон, В.Берд, Дж. Булл, Т. Морлі, Дж. Дауленд.

Чехія. Створення Чеської феодальної держави у боротьбі за незалежність, культурний підйом у XIV ст. Прага – один із культурних центрів Європи. Світські вокально-інструментальні жанри. Національний рух гуситів і таборитів, бойові пісні. Розвиток чеської поліфонії у XVI ст., її майстри: Гарант із Полжиц, Ян Турновський, Й. Ріхновський.

Польща. Гуманізм у Польщі в період феодальної роздробленості. Протестанти проти католицизму, війна з тевтонським орденом. Розвиток міської музики. Танцювальна і лютнева музика. Польська хорова поліфонія: В. Шамотульський, М. Гомулка, М. Зеленьський.

Німеччина. Рух Реформації, його вплив на музичну культуру. Німецька народна пісня, її зв'язок із селянською війною, антифеодальне спрямування. Вплив хоралу на розвиток вокально-інструментальних жанрів. Провідні митці: Й. Вальтер, Л. Зенфль, Л. Хаслер, М. Преторіус. Світська поліфонічна пісня XVI ст. Своєрідність музичного побуту німецьких міст. Мистецтво мейстерзінгерів.

Тема 1.3. Музична культура Європи XVII – початку XVIII ст. (8 год)

Політичне життя Європи, відображення історичних процесів в культурі. Класицизм у мистецтві: значення естетики античності, роль філософії раціоналізму. Нові теми й образи. Поглиблення національного начала у музиці. Закріплення ладо-тональних функцій гармонії. Розвиток поліфонії. Розквіт мистецтва сольного співу. Виникнення опери, відображення у ній гуманістичних ідеалів пізнього Відродження. Жанри кантати й ораторії. Розвиток побутової інструментальної музики. Нові інструм. жанри: сюїта, соната, симфонія, увертюра, концерт.

Італія. Історична ситуація, естетичні погляди. Зародження італійської опери. Я. Пері, Дж. Качіні. Антична міфологічна основа оперних сюжетів. Художній синтез поезії, музики і сценічного дійства. Речитативний стиль співу. К. Монтеверді: етапи творчості, основні жанри. Роль мадригалу у формуванні нового вокально-драматичного стилю. Еволюція оперної творчості К. Монтеверді, звернення до історичних тем, реалістичні, демократичні риси. Національні витоки мелодики. Розвиток аріозності, речитативного стилю співу. Драматургічна роль гармонії і оркестру. Вокально-інструментальні оперні форми.

Венеціанська опера після К. Монтеверді: Ф. Каваллі, М. А. Честі. А. Скарлатті та його опера-seria. Зародження стилю *bel canto*. Лірична виразність і контрастність музики. Закріплення форм арії *da capo* й італійської оперної увертюри. Розвиток в Італії у XVII ст. жанрів ораторії та кантати паралельно із розвитком оперного жанру. Композиційні особливості кантатно-ораторіальних жанрів. Їхні представники: Е. Кавальєрі, Дж. Карісімі.

Інструментальна музика в Італії XVII – XVIII ст. Дж. Фрескобальді, варіаційний річеркар як попередник фуги; його роль у формуванні клавірної сюїти. Поширення лютні, гітари і клавичембало у музичному побуті. Висунення сольних смичкових і духових інструментів у зв'язку з посиленням ролі мелодичного начала. Сонатно-концертні жанри XVII – початку XVIII ст: сонати *da chiesa* та *da camera*, *concerto-grosso*. Творчість А. Кореллі, А. Вівальді, Дж. Тартіні. Розквіт камерного і концертного виконавства. Перші концертні організації в Італії.

Музична культура Франції в епоху абсолютизму. Естетика класицизму, її вплив на театр, у тому числі музичний, розвиток балету. Ж.Б. Люллі – творець французької національної опери. Риси народно-танцювальної музики у його творах. Закріплення особливостей театральної декламації у сольних вокальних партіях. Роль хорів, прологів, балету. Оркестр Ж. Б. Люллі. Французька оперна увертюра.

Нові естетичні й етичні тенденції у трактуванні міфологічних сюжетів у музичному театрі Ж.Ф. Рамо. Пошуки нових оркестрових засобів. Виконавська і музикознавча діяльність Ж.Ф. Рамо (його «Трактат про гармонію»). Побутові жанри французької музики; їх зв'язок із народною творчістю. «Куртуазні пісні» і лютнева музика XVII ст. Клавесинна музика XVII–XVIII ст. (Ф. Куперен, Ж.Ф. Рамо). Характерні особливості їхніх творів; риси галантності як відображення придворних смаків.

Англія. Вплив революції 1649 року на духовне життя країни. Посилення іноземного впливу в мистецтві. Г. Персел – найвидатніший національний композитор. Жанрова система його творчості (вокальні й інструментальні жанри). Зв'язок із традиціями англійської пісенно-хорової культури. Антеми, театральна музика, опера «Дідона і Еней», інструментальні твори. Зниження рівня англійського національного музичного мистецтва після смерті Г. Персела. Діяльність в Англії у XVIII ст. відомих іноземних музикантів – Г. Генделя, Й.К. Баха та ін. Перші публічні концерти в Англії.

Література: 1 - 3, 5, 6, 19 – 21, 32

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура XVIII ст.

Тема 2.1. Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст. (8 год)

Музична культура Німеччини, її активізація у першій половині XVIII ст. Німецька народна пісня й інструментально-танцювальна музика в умовах міського побуту XVII – XVIII ст. Соціальний стан німецьких композиторів, спільні творчі установки.

Г. Шютц: поєднання досягнень хорової поліфонії і музичної драми венеціанці з німецькими національними традиціями. Кантати, пассії, ораторії, «Духовні симфонії» Г. Шютца. Творчість органістів – попередників Й.С. Баха: С. Шейдта, Й. Пахельбеля, Г. Бема, Д. Букстехуде.

Г.Ф. Гендель (1685–1759). Роль його творчості у розвитку музичної культури Німеччини та Англії. Виконавська діяльність Генделя. Національна основа його творчості, засвоєння досягнень інших національних шкіл. Оперна творчість Г. Генделя. Збереження зв'язку з традицією італійської опери-*seria*, її драматизація («Радамисто», «Юлій Цезар»).

Антеми як данина композитора традиціям англійської музичної культури. Розвиток у ній прийомів ораторіального письма. Ораторії Генделя: їхні сюжети, ідеї, монументальний героїчний характер, риси театральності. Різні типи генделевих ораторій. «Іуда Макавей», «Месія», «Ієвфай», «Самсон», «L'Allegro, il Pensieroso ed il Moderato»: структура; роль хорів, арій, речитативів, оркестрових епізодів.

Жанри інструментальної музики Г. Генделя. Особливе значення *concerto grosso*, органного концерту. Твори, призначені для виконання під відкритим небом («Музика для феєрверку», «Музика для прогулянки по воді»). Поліфонія Г. Генделя, її гармонічна основа; близькість мелодики до побутових італійських пісень, танців, маршів. Історичне значення творчості Генделя, її роль у подальшому розвитку світової музики.

Й.С. Бах (1685–1750) – видатний класик німецької і світової музики. Спадок Баха і сучасність. Творчий шлях Й.С. Баха, його багатогранна діяльність (композитор, виконавець-органіст, клавіріст, диригент, педагог). Музичний стиль Й.С. Баха: особливості мелодики, її інтонаційна виразність, зв'язок із німецькою народною пісенністю, із протестантським хоралом. Органічний синтез поліфонічного і гармонічного начал.

Вокально-інструментальні жанри у творчості Й.С. Баха. Духовні й світські кантати, ораторії, пансії, меси, нові у трактуванні драми, у принципах композиції; роль хору, арії, речитативу, хоралів, оркестру. Народно-побутові риси світських кантат («Кавова кантата», «Селянська кантата»). «Страсті» (за Матвієм, Іоаном), Меса *h-moll*.

Інструментальна музика Й.С. Баха, її основні жанри. «Добре темперований клавір» – коло образів, особливості композиції, різновиди фуг. «Хроматична фантазія і fuga», її образний зміст, музична мова. Клавірні сюїти (французькі, англійські), партити – зв'язок із побутовими музичними прообразами; риси нового у трактуванні циклу сюїти. Концерти для клавіру з оркестром; сольний «Італійський концерт». Жанри органної музики Баха, її монументальність, імпровізаційна свобода. Обробки хоралів, їхні типи, засоби виразності. Скрипкові й віолончельні сонати і партити (*solo*): принципи циклічності, різноманітність у використанні виражальних і технічних можливостей інструменту. Скрипкові концерти, оркестрові концерти і сюїти, Бранденбурзькі концерти: образи, будова циклу, принципи тематичного розвитку. Роль бахових оркестрових концертів у формуванні класичного симфонізму. Пізні твори Й.С. Баха («Мистецтво фуґи» та ін.), їхні особливості.

Тема 2.2. Музика Італії, Франції, Чехії (10 год)

Епоха Просвітництва. Вплив демократичних ідей на розвиток музичного театру XVIII ст. Французькі просвітники, їхні естетичні погляди, прагнення до втілення суспільно значущих ідей. Формулювання нових проблем у музичній естетиці, їхня полемічна постановка як прояв зростаючого усвідомлення соціальної ролі музики. Криза італійської опери-seria та зародження опери-buffa. Прояв у різних національних умовах загальних ідейно-художніх тенденцій, що виражають ідеологію «третього стану». Збагачення інтонаційного строю оперної музики через народну пісню (сільську і міську).

Італійська опера-buffa, її витоки, основні етапи розвитку. Характерні особливості сюжетів, зв'язок із народною музикою. Новий тип речитативу. Особливості розвитку дії та музичної композиції; принципи тематичного розвитку. Основні вокальні форми, роль оркестру. Дж. Перголезі (1710–1736), його опера «Служниця-пані» як класичний зразок опери-buffa. Посилення рис чуттєвості, ліричного начала в опері другої половини XVIII ст. Творчість Н. Піччіні, Дж. Паїзіелло, Д. Чімарози, Б.Галуппі.

Французька комічна опера. Витоки: ярмаркові театри, водевілі. Роль А.Р. Лесажа та Ш.С. Фавара у розвитку жанру. Побутові й гостросоціальні риси сюжетів. Французька пісня як основа інтонаційного змісту. Розмовний діалог, куплетно-строфічна будова арій, жанрово-образотворче використання оркестру. Ж.Ж. Руссо (1712–1778), його опера «Сільський чарівник»: утвердження романсового мелодичного складу. Збірка пісень «Втіха у скорботі мого життя». «Війна буффонів» у Парижі. Комічна опера композиторів наступного покоління: Ф. Данікан-Філідор (1726–1795) – сатиричний побутовий напрям («Дезертир»). А. Гретрі (1741–1813) – класик комічної опери передреволюційного періоду («Річард Левове Серце»), його опери на революційні теми («Республіканська обраниця», «Вільгельм Телль»). Естетичні погляди А.Гретрі («Мемуари»).

Розвиток інструментальної музики. XVIII ст. – новий період у становленні і утвердженні класичного симфонізму. Розширення концертної практики, виникнення концертних організацій у найбільших культурних центрах Європи. Новий характер виконавства. Формування класичного складу симфонічного оркестру. **Італійська інструментальна школа.** клавірна творчість Д. Скарлатті (1685–1757), симфонії Дж. Саммарітіні (бл. 1701–1775), сонати і концерти Дж. Тартіні (1692–1770). **Німецька:** творчість синів Й. С. Баха – В.Ф. Баха (1710–1784), К.Ф.Е. Баха (1714–1788) та Й.К. Баха (1735–1782). **Австрійська:** симфонії Г.М. Монна (1717–1750) та Г.К. Вагензейля (1715–1777). **Французька** – творчість Ф.Ж. Госсєка (1734–1829).

Чехія. Національний рух проти режиму монархії Габсбургів (до сер. XVIII ст.). Традиції побутового музикування та поширення музичних капел у містах. Чехія – «консерваторія Європи». Композитори: Я. Зеленка (1679–1745), Б. Черногорський (1684–1742). Мангеймська симфонічна школа на чолі з Я. Стаміцем (1717–1757), її представники: Ф. Ріхтер (1709–1789), А. Фільц (1730–1760) та ін. Характерні риси стилю мангеймців. Вплив школи Я. Стаміца на творчість Й. К. Баха, В. А. Моцарта та ін.

Австрія. Багатонаціональний характер музичної культури. Роль побутової пісенно-танцювальної музики. Відень – один із найбільших музичних центрів Європи другої половини XVIII ст. «Музичні академії», їх репертуар. Ранньо-віденська школа (Г.М. Монн, Г.К. Вагензейль). Зв'язок інструментальних циклів з жанрами серенад і касадій, з оперною музикою. Інтенсивне музично-театральне життя Відня. Розвиток австрійського зінгшпіля. Й. Умлауф (1746–1796), його зінгшпіль «Рудокопи» (1778).

Література: 1 – 3, 5, 6, 13, 14, 19 – 21, 32

Тема 2.3. Віденський класицизм (12 год)

Філософсько-естетичні засади класицистичного стилю. Просвітництво та ідеї раціоналізму: гармонія та впорядкованість буття, канон морального обов'язку («Нова Елоїза» Ж.Ж. Руссо), антропоцентризм «картини світу». Ототожнення логіки та краси, закон симетрії. Три сфери функціонування музики: салонна, театральна, церковна. Ознаки музичного класицизму: примат гомофонії, утвердження тонально-гармонічної системи; утвердження методу симфонізму, вироблення принципів драматургії та структури жанрів симфонії, сонати, концерту, квартету. Сонатна форма як втілення діалектичного конфлікту (контрасту), його розвитку та розв'язання. Симфонічний цикл: драматургія, структура, співвідношення частин.

Друга половина XVIII ст. – формування віденської класичної школи. Зв'язок із філософією доби Просвітництва та літературним рухом «Бурі й натиску». Висока професійна майстерність, логічна завершеність форми. Новаторство в оперній і сонатно-симфонічній драматургії.

К.В. Глюк (1714–1787). Естетичні погляди К. Глюка, їх зв'язок з ідеями французьких енциклопедистів. Принципи оперної драматургії. Перші нові музичні драми – «Орфей» і «Альцеста». Опері паризького періоду: «Іфігенія в Авліді», «Арміда», «Іфігенія у Тавриді». Боротьба «глюкістів» і «пічіністів». Пізні опери К. Глюка: тема морального подвигу, самопожертви особистості, героїко-трагічних конфліктів. Різноманіття аріозних форм. Роль хору, балету, оркестру в драматургії опери. Зв'язок увертюри зі змістом опери. Загальне вокально-драматургічне планування сцен і дії. К. Глюк – режисер оперного спектаклю.

Ф.Й. Гайдн (1732–1809). Риси стилю: зв'язок із народною музикою, конкретність музичних образів і тем, жанрова характерність, оптимізм. Пріоритетне місце симфонії і квартету в доробку Й. Гайдна. Кристалізація музичного тематизму, його розробка. Особливості класичних форм: співвідношення частин циклу. Примат гомофонно-гармонічного стилю. Формування класичного складу оркестру. Еволюція творчості. Посилення драматичного начала у творах пізнього періоду. Багатство образного змісту сонат для фортепіано, сольних концертів, різноманітних ансамблів. Сольні пісні: зв'язок із побутовим музикуванням. Ораторії Й. Гайдна: «Пори родку» і «Створення світу»: сюжет, будова і музична мова, вага оркестрової партії.

В.А. Моцарт (1756–1791). Естетичні погляди, творчі принципи, жанрове різноманіття. Краса і багатство мелодики, втілення народних інтонацій. Взаємодія гомофонно-гармонічного та поліфонічного мислення. Контрастно-конфліктна драматургія музичної форми. Новаторські риси опери: індивідуалізація характерів, їх динамічний розвиток, арія як форма конкретизації образів, роль ансамблів у фінальних сценах. Оркестр: принципи симфонічного розвитку; типи увертюри. Найвизначніші опери: «Викрадення із сералю», «Весілля Фігаро», «Дон Жуан», «Чарівна флейта». Інструментальна музика, її образно-композиційна єдність із оперною творчістю. Нові риси інструментальних циклів. Останні симфонії В. Моцарта – новий етап у розвитку симфонізму. Еволюція жанру концерту. Фортепіанної сонати. Побутові інструментальні ансамблі (дивертисменти, серенади). Пісні для голосу із супроводом, концертні арії. Філософська і художня своєрідність Реквієма.

Л. Бетховен (1770–1827). Етапи творчого шляху. Романтичні тенденції пізнього періоду. Діалектичні принципи симфонізму Бетховена, монументальність, драматизм, гострота конфліктів. Якісно новий підхід до сонатної форми і сонатно-симфонічного циклу. Симфонічна творчість, її пріоритетне місце у спадку композитора. Симфонії № 3, 5, 9 – втілення ідеї боротьби з долею. Ліричні й жанрово-побутові образи у симфоніях № 2, 4, 6, 7, 8. Три програмні увертюри та інструментальні концерти: симфонізація жанру (фортепіанні

концерти № 4, 5; скрипковий). Фортепіанні сонати та варіації: новаторська трактовка циклу, пошук виражальних можливостей інструменту. Еволюція сонатного жанру (№ 5, 8, 12, 14, 17, 21, 23). Камерно-інструментальна музика: скрипкові й віолончельні сонати, квартети (ор.18, 59, 95, пізні квартети). Опера «Фіделіо»: особливості музичної драматургії (поєднання рис зінгшпіля, опери «спасіння» та ораторії). Вокальна творчість: цикл «Далекій коханій» – предтеча романтичної лірики. Інтерес Л. Бетховена до фольклору інших національних культур, зокрема й української. Дружба з А. Розумовським. Обробки українських народних пісень («Їхав козак за Дунай»).

Література: 1, 3, 5 – 10, 12, 14, 15, 18, 32

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура першої половини XIX ст.

Тема 3.1. Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість (12 год)

Визвольні й революційно-демократичні рухи як основа розвитку нових національних шкіл у мистецтві XIX ст. Гострота соціальних і філософсько-естетичних розбіжностей різних течій у романтизмі.

Основні принципи романтичної естетики. Співвідношення категорій ідеального і реального. Романтизм і проблема народності. Інтерес до історії, побуту, мистецтва, фольклору різних країн і народів. Природа і людина. Висунення теми особистості, загострений психологізм образів. Конфлікт особистості й середовища. Роль романтичних антитез. Проблема синтезу мистецтв, традицій і новаторства у мистецтві романтиків. Різноманіття проявів романтизму у різних національних культурах. Особливості розвитку романтизму в музичному мистецтві. Тісний зв'язок музики, літератури, театру та живопису в епоху Романтизму.

Музичний романтизм. Етапи розвитку музичного романтизму. Особлива увага до проблем внутрішнього світу героя. Розширення діапазону лірики. Жанрове коло романтизму, нові жанри, пріоритетні жанри. Драматичні та трагічні образи. Монологічний принцип висловлювання. Співвідношення жанрів у романтичному музичному мистецтві. Розвиток мініатюрних та поемних форм, нове трактування циклів. Багатство виражальних засобів у сфері мелодики, гармонії, ритміки, інструментовки; розробка нових композиційних принципів.

Ф. Шуберт (1797–1828) та його роль у становленні музичного романтизму. Зв'язок творчості Шуберта з народним і класичним мистецтвом. Образний світ, емоційне багатство, природність вираження його музики. Пісня (Lied) – провідний жанр у доробку композитора. Пісенність як основа його стилю. Жанрове різноманіття. Широке коло поетичних текстів. Співвідношення вокальної і фортепіанної партій. Звернення до міської побутової музики. Створення узагальненого образу поетичного першоджерела як провідний метод роботи композитора зі словом. Пісенні цикли. Принципи побудови (різноманітні стани і почуття ліричного героя та їх динаміка у зв'язку з реальними подіями), прийоми об'єднання. Еволюція пісенної творчості. Вокальні цикли «Прекрасна млинарка», «Зимовий шлях», «Лебедина пісня». Пісні на тексти Г. Гайне; створення у них своєрідного мелодизованого речитативу; гармонічне багатство й оригінальність фактури.

Р. Шуман (1810–1856). Творчість Р. Шумана як новий етап у розвитку німецького музичного романтизму. Роль сучасної німецької літератури і поезії у формуванні його

естетичних ідей і теоретичних принципів (Жан-Поль, Е.Т.А. Гофман, Г. Гейне). Пісні, їхня роль у розвитку камерної лірики. Глибоке психологічне розкриття поетичних образів. Особливості вокальної мелодики, співвідношення вокальної і фортепіанної партій. Пісенні цикли «Любов поета», «Коло пісень», ор. 39, «Любов і життя жінки».

Ф. Лист (1811–1886). **Поезія:** сучасники, поети XVIII ст., епохи Просвітництва; оригінальні нім., франц., італ., угор. тексти. Домінує нім. поезія: Й. В. Гете (6) і Г. Гайне (7). Із франц. – В. Гюго (6). Угор. тексти: скорботна лірична «Прощавай», героїчна «Бог угорців», епічна «Угорська королівська пісня»; балада на Н. Ленау «Три Цигани». **Риси пісень Ліста:** декламаційний склад мелодії, широке використання можливостей фортепіано. **Форма:** варійована строфа чи 3-частинна, іноді наскрізна форма. **Типи пісень:** а) **радість кохання** (сонети Петрарки, пісні, пізніше п'єси для ф-но Ноктюрни «Мрії кохання»), **більш стримані пісні, що передають мрію про кохання** («Як дух Лаури», «Радість і горе», «Пісня Міньйони» тощо) б) **настрої скорботи, страждання, розлуки, самотності** («Прощавай», «Отрутою сповнені мої пісні», «Сосна», «Той, хто свій хліб у сльозах не їв», «О, де він?», «Дочка рибалки»); в) **останній період творчості посилюються думки про смерть, тлінність усього земного** («Покинута», «І ми думали про мерців»); г) **образи природи** («Гірські вершини», три пісні із «Вільгельма Телля»); д) **пісні-балади** («Лорелея», «Три цигани»); **д) пісні героїчного характеру** («Угорська королівська пісня» – старовинний куруцький наспів).

М. Глінка (1804–1857). Історична роль митця у розвитку камерної вокальної лірики. Романтизм у російській музиці, її специфічні риси. Культурне життя у Росії почату XIX ст., розвиток російської романтичної поезії. Жанри побутової музики. Романс, його витоки. Вплив української народної ліричної пісні на формування жанру романсу. Творчість О. Аляб'єва, О. Варламова, О. Гурільова. Роль творчості О.Пушкіна у розвитку романсової лірики. Коло образів романсів Глінки. Мелодика, поєднання каріозних і народних інтонацій – російське «бельканто». Еволюція романсової творчості Глінки. Поглиблення психологічного начала, пейзажна образність.

Література: 1, 3, 6, 13, 14, 28

Тема 3.2. Шляхи розвитку фортепіанної музики (8 год)

Зростання популярності фортепіанного музикування у музичному побуті XIX ст. Універсальність інструмента як виразника тонких граней образно-емоційного змісту музичного твору. Роль фортепіанної педагогіки, розширення фортепіанного репертуару. Формування жанрової системи фортепіанної музики. Фортепіанна мініатюра як оптимальна форма вираження романтичного світосприйняття.

Ф. Шуберт (1797–1828). Витоки шубертівського фортепіанного стилю: «Багателі» Л. Бетховена, побутова танцювальна музика Відня, лірична пісня, творчість Я. Томашека і В. Воржишека. Новизна фортепіанного мислення – танцювальні п'єси Ф. Шуберта: вальси, лендлери, марші. Проникнення вальсу у фортепіанну літературу – демократизація музики у Шуберта. **Вальси** (бл. 250), їхній тісний зв'язок із побутовим танцем, вивіщення над прикладною розважальною музикою. Жанрові ознаки вальсу в сонатно-симфонічних творах Шуберта. **Ф-нні дуети** (бл. 50). Серед них марші, полонези, рондо, дивертисменти, варіації, сонати, фантазії, увертюри. Жанр мініатюри: «**Експромти**» (8), «**Музичні моменти**» (6). Схоплені моменти: зміна настроїв від безтурботної лірики до бурхливих

драматичних вибухів. Використання певного ритмічного малюнку побутового танцю (полька, вальс, марш, екосез), стрункість форми (3-х ч. з контрастною серединою).

Ф. Мендельсон (1809–1847). Характерні образи музики, її ліризм і поетичність. Пісенність, пов'язана із німецькою побутовою музикою, втілення у ній класичних традицій та риси новаторства. Фортепіанна творчість. «Пісні без слів» (28 п'єс) як новий романтичний жанр. Класифікація за жанровою ознакою: а) хорова пісня; б) сольна лірична пісня-романс; в) поемні (баладні та скерцозні) ускладнення пісенної основи; г) «жанрове скерцо». Інтонанції німецької народної пісні, венеціанської гондольєри, мисливської пісні, колискової, траурного маршу. Програмний та непрограмний характер.

Ф. Шопен (1810–1849). Фортепіанний композитор, розкриття образно-емоційного багатства романтичного світу технічними засобами цього інструменту. Характерні риси стилю Ф. Шопена. Контрасти й полярні опозиції романтизму: підвищений емоційний тонус і строга логіка розвитку, інтимна довірливість і концепційність симфонічних масштабів, аристократична вишуканість і оригінальність «народних картинок». Новаторство у трактуванні різноманітних жанрів. Мазурки й полонези: характер втілення фольклорних елементів, проблема ладової і ритмо-інтонаційної самобутності. Героїко-патріотична концепція полонезів, драматизм змісту, масштабність форми. Мініатюри (прелюдії, ноктюрни): глибина і поетичність змісту, драматизм розвитку, лаконізм форми. Втілення побутових жанрів, їхня поетизація (вальси). Етюди: нове розуміння віртуозності як засобу вираження художнього змісту. Балада і скерцо – нові жанри ф-ної музики. Балади – крупна форма поемного типу, скерцо – самостійний жанр не жартівливого, а стихійно-демонічного змісту. Романтичне втілення симфонічної драматургії у крупних формах. Сонати b-moll і h-moll – дві концепції сонатної драматургії Ф. Шопена.

Р. Шуман (1810–1856). Вплив пізніх сонат Бетховена на його ф-ний стиль. Перші п'єси Шумана – ті жанри фортепіанної музики, які пізніше утвердилися у творчості зрілого романтизму. **Цикли мініатюр** («Метелики», «Карнавал», «Танці давидсбюндлерів», «Крейслеріана», «Фантастичні п'єси», «Дитячі сцени»): цілісність кожного циклу. Послідовність невеликих контрастних п'єс – оптимальна форма вираження багатой фантазії автора. Імпровізаційні форми («Токката»), **романтичні варіації** («Abegg»). **Три сонати, Фантазія** до-мажор (тричастинна). **Програмність:** Шуман придумував для п'єси назву, що вказувала на конкретний зміст, або виражав у заголовку загальну поетичну ідею, задум, настрій твору («Порив», «Вечір», «Чому?», «Карнавал», «Арабески», «Віщий птах»).

Ф. Ліст (1811–1886). Тісний зв'язок творчості з виконавською практикою. Традиція концертно-віртуозного піанізму (бетховенський тип), оркестровий характер мислення: різнобарвність, охоплення усього діапазону інструменту, перевага «крупного штриха», розрахованого на простір великих концертних залів. Риси стилю: блиск, міць, барвистість, декламаторський пафос, віртуозний розмах, імпровізаційний підхід до матеріалу. Значення програмності. Різноманіття жанрів, новаторство трактувань. Більше 500 творів різних жанрів: **а) програмні п'єси, часто об'єднані у цикли** («Альбом мандрівника», «Роки мандрів», «Поетичні і релігійні гармонії», «Втіха», «Угорські історичні портрети», «Різдвяна ялинка»); **б) угорські рапсодії (19); в) транскрипції і парафрази; г) етюди (55):** підпорядкування віртуозно-технічних завдань ідейно-художньому задуму (12 «Трансцендентних етюдів», етюди за каприсами Паганіні, програмні етюди); **д) фортепіанні твори крупної форми:** 2 сонати, 2 концерти (Es-dur і A-dur), «Траурна хода», «Танок смерті» для фортепіано з оркестром (парафраз на т. Dies irae); **е) безпрограмні твори:** вальси, марші, чардаші, полонези.

Література: 1, 3, 6, 13, 14

Тема 3.3. Оперна творчість західноєвропейських композиторів (10 год)

Італія. Особливості розвитку романтизму в Італії, зв'язок з визвольним рухом. Італійська романтична література (У. Фосколо, Д. Леопарді, В. Альф'єрі, А. Мандзоні). Розвиток оперної культури. Підйом виконавської майстерності: вокальної (Дж. Паста, Дж. Рубіні та ін.) та інструментальної (Н. Паганіні). Традиції класицизму в італійському оперному театрі першої половини XIX ст.

Дж. Россіні (1792–1868). Стиль: поєднання рис класицизму і романтизму. Естетичні погляди, жанрові різновиди опер Россіні. Зв'язок мелодики із національними традиціями *bel canto*. «Севільський цирульник»: трактування літературного джерела, музичні образи, драматургія. Інші твори цього жанру: «Італіка в Алжирі» і «Попелюшка». Побутова драма («Сорока-злодійка»). Романтичні риси в «Отелло». Опера «Семіраміда» – кульмінація стилю *bel canto*. «Вільгельм Телль» – народно-героїчна опера, вершина творчих пошуків. Її роль у формуванні жанру великої французької опери і вплив на творчість Дж. Верді.

В. Белліні (1801–1835). Гуманістична спрямованість, емоційна безпосередність і романтична одухотвореність творчості. Ліризм мислення Белліні, багатство його кантилени, яка вплинула на розвиток ліричного мелосу XIX ст. (Шопен, Ліст, Глінка, Верді, Чайковський). «Сомнамбула» – лірико-побутова романтична опера. «Норма» – вершина оперної творчості В. Белліні; її лірико-драматичний характер з елементами героїки.

Г. Доницетті (1797–1848). Зв'язок з національними традиціями, жанрове різноманіття опер («Дон Паскуале», «Любовний напій», «Лючія ді Ламмермур»). Яскравість центральних образів, майстерність ансамблевого письма, сценічність, рельєфність, використання різноманітних вокальних прийомів в мелодиці.

Німеччина. Німецька романтична школа (філософія, література, естетика). Музика в житті німецького суспільства, музичний побут німецьких міст. Хорові гуртки. Утвердження національних основ мистецтва у великих музичних центрах Німеччини. Німецька романтична опери перших десятиліть XIX ст., її зв'язок із зінгшпілем. Народні витоки сюжетів і музики, протиставлення реальності і фантастики, психологічне поглиблення образів. Особливості музичної мови: пісенна основа мелодики, новизна гармонічних засобів.

Е.Т.А. Гофман (1776–1822), його естетичні погляди і творчість. Опера «Ундіна» – перша німецька романтична опера. Особливості драматургії і стилю.

К.М. Вебер (1786–1826). Романтична сутність особистості: композитор, виконавець, критик, музично-суспільний діяч. Зв'язок творчих пошуків Вебера з національно-визвольним рухом у Німеччині 10-20-х рр. XIX ст. Казково-побутова опера «Фрейшюц»: сюжет, лібрето, драматургія, оркестрове письмо. Трактування оперних форм (арія-сцена). «Евріанта» – героїчна опера на середньовічний лицарський сюжет. Новаторство Вебера у трактуванні речитативу, ансамблево-хорових сцен, лейтмотивів, партії оркестру. Казковий зінгшпіль «Оберон». Оперні увертюри К. М. Вебера як зразки романтичного програмного симфонізму.

Франція. Відображення революційної тематики в опері-апофеозі. Насичення героїкою і драматичною патетикою жанру комічної опери; формування жанру «опери спасіння»: «Вільгельм Телль» **А. Гретрі (1741–1813)**; «Печера» **Ж. Лесюера (1760–1837)**; «Лодоїска», «Фаніска», «Водовоз» Л. Керубіні. Характерні риси драматургії і музичної мови. Спроби створення героїко-епічної опери («Барди» Ж. Лесюера). Творчість **Л. Керубіні (1760–1842)**. Різноманіття сюжетів, яскравість музичних характеристик, новаторство композиційних принципів, особливості трактування речитативу і оркестру. Опера «Медея» – видатне досягнення Л. Керубіні в цьому жанрі.

Література: 1, 3, 5, 6, 13, 14

Тема 3.4. Становлення романтичного симфонізму (8 год)

Розквіт симфонічної музики, оновлення жанрової системи. Вільне трактування сонатно-симфонічного циклу віденських класиків, підпорядкування наскрізній ідеї, тяжіння до свободи розгортання тематичного матеріалу. Розвиток оркестрового письма, темброве збагачення, вага колористики звучання, розширення складу оркестру, поява нових інструментів. Програмний симфонізм – літ-на основа, новаторство драматургії, виникнення нових жанрів: симфонічна поема, фантазія, сюїта.

Ф. Шуберт. «Незавершена» симфонія h-moll (дві частини) – новий тип лірико-драматическої симфонії, відсутність контрасту між частинами. I ч. – лірика з трагічним відтінком, а у другій – лірика просвітлено-споглядальна. Г.П. – елегійний настрій. Структура Г.П. нагадує самостійний твір. П.П. – більш активний образ (зв'язок із танцювальними жанрами. II ч. – глибокий ліризм, поєднання споглядальності й схвильованості. Гармонічна барвистість, неочікувані тональні переходи, коливання мажору і мінору, прозорість оркестрування (струнні з дер. духовими). Близькість форми II ч. до сонати без розробки. Г.П. і П.П. – тричастинна структура, при цьому П.П. має варіаційний розвиток. Тенденція до створення нових форм інструм. музики, що синтезують риси різних форм.

Р. Шуман. Найвидатніші новаторські симфонічні твори (Увертюра до «Манфреда» і фортепіанний концерт) у жанрах, не пов'язаних із традиціями циклічної симфонії. Увертюра до «Манфреда» (1849) – ідея байронівської філософської поеми у музиці (Манфред – типовий герой сучасності, «Фауст XIX века»). Витоки симфонізму – Бетховен (пристрасність і драматизм, зв'язок із «Коріоланом»). Образ Манфреда, суперечливого і складного, з його душевним конфліктом і трагічним кінцем. Яскраві риси романтичного поемного симфонізму (інтонаційні зв'язки, відсутність чітких меж між партіями, роль колористики).

Г. Берліоз. Автор програмного романтичного симфонізму (вплив психологізму Мюссе, індивідуалізму Байрона). Новизна: ототожнення муз. задуму з образами сучасної літри (Гете, Байрон, Мюссе, Гюго, Шекспір); театралізація. Дві з трьох програмних симфоній передбачають сценічне втілення. У всіх трьох є сюжетний розвиток, драматичні ситуації, зображальність. Перша, «Фантастична», – маніфест франц. романтизму. Детальна програма: «Епізод із життя артиста». Композиція циклу – контрастне зіставлення «сцен» (вплив франц. театру, шекспірівської драми). Музична мова: новизна мелодій (тяжіння до старов. і нар.ладів, різноманітна ритміка – вплив франц. декламації). Темброва драматургія – переверот у симфонічному мисленні. Самостійність оркестрових груп і партій всередині групи (вплив поліфонії). Великий склад оркестру для створення як грандіозних динамічних ефектів, так і тонких градацій *piano*.

Ф. Ліст. Автор нового романтичного жанру – симфонічної поеми. С.П. Ліста – крупні програмні твори у вільній одночастинній формі. Риси ідеалістичної абстракції, риторики, ораторського пафосу. Тісний зв'язок із поезією. Витоки сюжетів: ант. міфологія («Орфей», «Прометей»), англ. та нім. літ-ра («Гамлет» Шекспіра, «Тассо» Гете), поеми франц. і угор. сучасників («Що чути на горі», «Мазепа» Гюго, «Прелюди» Ламартіна, «Ференцу Лісту» Верешмарті). Образи живопису («Битва гунів», «Від колиски до могили»). Характерна риса програмного симфонізму Ліста – узагальнена програмність, без послідовного розвитку сюжету в музиці. При цьому – розгорнутий виклад сюжету в програмі. Узагальнення через жанр (марш, хорал, менует, пастораль), різноманіття зображальних прийомів (картини бурі, битви тощо). Принцип монотематизму: розвиток матеріалу з провідної теми-зерна («Тассо», «Прелюди», «Мазепа»). Створення цілісного і багатогранного образу героя.

Література: 1, 3, 6, 13, 14

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення із дисципліни «Історія музики: історія зарубіжної музики» оцінюються за кредитно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, виконання самостійної роботи, виступи на семінарських заняттях, модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на лекційних, семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці

Семестр 1

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	3	3	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	3	3	4	4
Робота на семінарських заняттях	10	1	10	3	30	4	40
Відвідування лабораторних занять	1	-	-	1	1	1	1
Робота на лабораторних заняттях	10	-	-	1	10	1	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	7	35	9	45
Разом		-	64	-	108	-	129
Максимальна кількість балів	301						
Розрахунок коефіцієнта	301:100 = 3,01						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ п/п	Тема	Зміст завдань
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XVIII ст.		
1.1.	Музика Античності та Середньовіччя	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити таблицю періодизації розвитку культури Античного світу. 4. Прочитати пропоновані давньогрецькі міфи, що мали популярність у музичній творчості наступних епох. 5. Виписати імена дев'яти муз давньогрецької міфології; назви інструментів, що побутували в Давній Елладі; форми і жанри функціонування музики. 6. Виписати світоглядні та естетичні ознаки середньовічної культури. 7. Виписати характерні ознаки григоріанського хоралу. 8. Послухати пропоновані зразки григоріанського хоралу, органуму, секвенцій. 9. Аналізувати характер і стилістику вивчених творів. 10. Виписати структуру меси. 11. Розучити і співати пропоновані мелодії григоріанського хоралу, органуму, секвенцій. 12. Виписати ознаки лицарської культури.
1.2.	Західно-європейська музика XIV – XIV ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять, термінів. 3. Створити періодизацію мистецтва Ars nova. 4. Виписати ознаки творчості Ф. де Вітрі, Г. де Машо 5. Послухати пропоновані зразки мотету, кондукту. 6. Аналізувати характер і стилістику вивчених творів. 7. Виписати характерні ознаки культури Відродження. 8. Виписати провідні жанри та ознаки творчості композиторів нідерландської поліфонічної, італійської та французької шкіл. 9. Послухати пропоновані твори нідерландських, італійських та французьких поліфоністів. 10. Аналізувати характер і стилістику вивчених творів. 11. Ознайомитися з творчістю італійських поетів Відродження. 12. Розучити і співати один із пропонованих творів.
1.3.	Музична культура Європи XVII – початку XVIII ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати ознаки культури Нового часу. 3. Створити періодизацію розвитку італійської опери XVII ст. 4. Ознайомитися з біографіями та провідними жанрами творчості К. Монтеверді, А. Скарлатті. 5. Виписати характерні ознаки опери-seria. 6. Послухати фрагменти опер К. Монтеверді, А. Скарлатті. 7. Виписати характерні ознаки французького музичного театру. 8. Ознайомитися з біографією і творчістю Ж.-Б. Люллі, Г. Перселла. 9. Виписати тенденції розвитку та провідні жанри

		інструментальної музики. 10. Створити хронологічні таблиці життя і творчості Ж.Ф. Рамо, Ф. Куперена, А. Кореллі, Дж. Тартіні. 11. Послухати пропоновані інструментальні твори цих композиторів. 12. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів. 13. Розучити і співати пропоновані мелодії опер К. Монтеверді, А. Скарлатті, Г. Перселла. 14. Виписати визначення основних понять, термінів.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура XVIII ст.		
2.1.	Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.	1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати естетичні й художні ознаки бароко. 3. Створити таблицю провідних жанрів творчості Г. Шютца, С. Шейдта, Й. Пахельбеля, Г. Бема, Д. Букстехуде. 4. Виписати визначення основних понять, термінів. 5. Послухати пропоновані твори Г. Шютца, Й. Пахельбеля, Г. Бема, Д. Букстехуде. 6. Створити хронологічні таблиці життя і творчості Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя. 7. Створити порівняльну таблицю провідних жанрів творчості Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя. 8. Послухати пропоновані твори Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя. 9. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів. 10. Розучити один із пропонованих творів Й.С. Баха та Г.Ф. Генделя.
2.2.	Музика Італії, Франції, Чехії	1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати філософські й естетичні засади епохи Просвітництва. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості Дж. Перголезі, Дж. Паїзіелло, Б. Галуппі, А. Гретрі, Й. Умлауфа. 4. Виписати спільні та відмінні ознаки італійської опери-buffa, французької комічної опери та австрійського зінгшпіля XVIII ст. 5. Слухати фрагменти музично-театральних творів Дж. Перголезі, А. Гретрі, Й. Умлауфа. 6. Аналізувати драматургію та стилістику вивчених творів. 7. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів Д. Скарлатті, Дж. Тартіні, Дж. Саммарітіні, синів Й.С. Баха – В.Ф. Баха, Ф.Е. Баха, К. Баха, Ф. Госсекка, Г. Вангейзеля, Я. Стаміца. 8. Виписати провідні жанри творчості найбільш вагомні твори цих композиторів. 9. Послухати пропоновані інструментальні твори цих композиторів. 10. Аналізувати образний зміст та стилістику вивчених творів.
2.3.	Віденський класицизм	1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати естетичні й художні ознаки музичного класицизму. 3. Створити хронологічну таблицю життя і творчості К.В. Глюка, Й. Гайдна, В.А. Моцарта, Л. Бетховена. 4. Виписати основні засади оперної реформи К.В. Глюка.

		<p>5. Слухати оперу К.В. Глюка «Орфей та Еврідіка» у сучасній версії.</p> <p>6. Аналізувати драматургію і стилістичні особливості цієї опери.</p> <p>7. Виписати структурні особливості класичної симфонії і сонати.</p> <p>8. Слухати пропоновані сонати і симфонії трьох віденських класиків.</p> <p>9. Аналізувати стильові особливості вивчених творів.</p> <p>10. Виписати спільні й відмінні ознаки симфонічного мислення трьох віденських класиків.</p> <p>11. Слухати оперу В.А. Моцарта «Весілля Фігаро».</p> <p>12. Аналізувати драматургію і стилістичні особливості цієї опери.</p> <p>13. Розучити і співати пропоновані вокальні твори (фрагменти опер) віденських класиків.</p> <p>14. Виписати визначення основних понять і термінів.</p>
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура першої половини XIX ст.		
3.1.	Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість	<p>1. Опрацювати пропоновану літературу.</p> <p>2. Виписати естетичні й художні ознаки романтизму.</p> <p>3. Виписати характерні ознаки стилістики музичного романтизму.</p> <p>4. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів – авторів камерно-вокальної музики.</p> <p>5. Виписати характерні риси стилю кожного</p> <p>6. Ознайомитися з біографіями та творчістю поетів, на вірші яких написано камерно-вокальні твори.</p> <p>7. Слухати вокальні цикли Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Ліста, романси М. Глінки.</p> <p>8. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів.</p> <p>9. Ознайомитися з інтерпретаціями вивчених творів у виконанні видатних співаків.</p> <p>10. Розучити і співати один із пропонованих творів.</p>
3.2.	Шляхи розвитку фортепіанної музики	<p>1. Опрацювати пропоновану літературу.</p> <p>2. Виписати визначення основних понять і термінів.</p> <p>3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів – авторів фортепіанних творів.</p> <p>4. Виписати характерні риси фортепіанного стилю композиторів-виконавців фортепіанної музики.</p> <p>5. Слухати фортепіанні твори Ф. Шуберта, Ф. Мендельсона, Ф. Шопена, Р. Шумана, Ф. Ліста.</p> <p>6. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів.</p> <p>7. Ознайомитися з найбільш яскравими інтерпретаціями вивченої фортепіанної музики.</p>
3.3.	Оперна творчість західноєвропейських композиторів	<p>1. Опрацювати пропоновану літературу.</p> <p>2. Виписати визначення основних понять і термінів.</p> <p>3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів – авторів перших романтичних опер.</p> <p>4. Виписати характерні жанрові ознаки романтичної опери.</p> <p>5. Ознайомитися з першоджерелами сюжетів пропонованих опер Дж. Россіні, В. Белліні, Г. Доніцетті, Е.Т. Гофмана, К.М. Вебера, Л. Керубіні.</p> <p>6. Слухати / переглянути сучасні постановки пропонованих опер.</p>

		7. Аналізувати драматургію та музичну мову вивчених опер. 8. Розучити і співати головні теми вивчених опер.
3.4.	Становлення романтичного симфонізму	1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Виписати визначення основних понять і термінів. 3. Створити хронологічні таблиці життя і творчості композиторів-симфоністів першої половини XIX ст. 4. Виписати характерні ознаки програмного симфонізму Г. Берліоза, Р. Шумана, Ф. Ліста, М. Глінки. 5. Створити порівняльну таблицю симфонічного циклу віденського класицизму та раннього романтизму (на прикладі «Фантастичної» Г. Берліоза). 6. Слухати «Незавершену симфонію» Ф. Шуберта, «Фантастичну» Г. Берліоза, симфонічні поеми: «Манфред» Р. Шумана, Ф. Ліста, М. Глінки. 7. Аналізувати образний зміст і стилістику вивчених творів.

Кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

Максимальна кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи – 5 балів.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням електронних завдань.

Форма проведення: комбінована – 2 письмових завдання (вікторина, тести), 1 усне (виконання твору за темою)

Максимальна кількість балів: 25 (вікторина – 8 балів, тести – 11 балів, виконання твору – 6 балів)

Критерії оцінювання:

За кожну правильну відповідь з 8 питань вікторини – 1 бал

За кожну правильну відповідь з 11 питань тесту – 1 бал

Виконання твору оцінюється з погляду а) впевненості у володінні текстом (максимум 2 бали), б) грамотності у фразуванні (максимум 2 бали), в) переконливості у створенні художнього образу (максимум 2 бали).

6.4. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом – 90 год.: лекції – 22 год., семінарські – 16 год., МКР – 6 год., лабораторні – 4 год., самостійна робота – 42 год.

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
Назва модуля	Музична культура від давніх часів до XVIII ст.			Музична культура XVIII ст.			Музична культура першої половини XIX ст.			
Кількість балів за модуль	64 бали			108 балів			129 балів			
	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.
Теми лекцій	Музика часів Античності та Середньовіччя	Західноєвропейська музика XIV – XIV ст.	Музична культура Європи XVII – початку XVIII ст.	Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.	Музика Італії та Франції	Віденський класицизм	Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість	Шляхи розвитку фортепіанної музики	Оперна творчість західноєвропейських композиторів	Становлення романтичного симфонізму
Лекції (11 балів)	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Семінар. заняття (всього 88 балів)			1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10	1+10
Лабор. робота (22 бали)	-	-	-		1+10		1+10			
Самост. робота (всього 105 балів)	5 6	10 6	10 6	10 6	10 6	15 6	10 6	10 6	15 6	10 6
Види поточного контролю (всього 75 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)			
Підсумковий контроль	Усього – 301 бал, коефіцієнт – 3,01									

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Арнонкур Н. Мои современники. Бах, Моцарт, Монтеверди. Москва : Издательский дом «Классика – XXI», 2005. 280 с.
2. Булычева А. Сады Армиды. Музыкальный театр французского барокко. Москва, 2004. 464 с.
3. Гивенталь И., Щукина Л. Музыкальная литература. Учебник. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Музыка, 1986. 444 с., ноты.
4. Гофф Ж. Середньовічна уява. Есеї. [Пер. з фр. Яреми Кравця]. Львів: Літопис, 2007. 350 с.
5. Иванова І., Куколь Г., Черкашина М. Історія опери (навч. посібник). Київ: Заповіт, 1998.
6. Карась Г.В. Еволюція художніх стилів у мистецтві. Курс лекцій. Івано-Франківськ, 2018.
Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/3687.pdf>
7. Кириллина Л.В. Бетховен. Жизнь и творчество. Т. I, II. Москва: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2009. 1128 с.
8. Кириллина Л.В. Классический стиль в музыке XVIII - начала XIX веков: Самосознание эпохи и музыкальная практика. Москва: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 1993. 192 с.
9. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX века. Часть II: Музыкальный язык и принципы музыкальной композиции. Монография. Москва: Композитор, 2007. 224 с.
10. Кириллина Л. Классический стиль в музыке XVIII – начала XIX веков: Ч. III. Поэтика и стилистика. Москва: Композитор, 2007. 376 с.
11. Кириллина Л.В. Оратории Г.Ф. Генделя: уч. пособие по истории зарубежной музыки для преподавателей и студентов музыкальных вузов. Москва: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2008. 56 с.
12. Кириллина Л. Реформаторские оперы Глюка. Москва, 2006. 384 с.
13. Конен В. История зарубежной музыки. Вып. 3. Москва, 1989.
14. Конен В. Очерки по истории зарубежной музыки. Сб. статей. Москва: Музыка, 1997. 640 с.
15. Луцкер Л. Сусидко Л. Моцарт и его время. Москва, 2008. 624 с.
16. Милка А.П., Шабалина Т.В. Занимательная бахiana. В двух томах. Москва, 2001. 208 с.
17. Сапонов М. Менестрели. Книга о музыке средневековой Европы. Москва, 2004. 400 с.

Додаткові:

18. Акопян Л. Моцарт. Путеводитель. Москва : Классика – XXI, 2006.
19. Барбье П. Венеция Вивальди. Музыка и праздники эпохи барокко. [Пер. с фр. Е. Рабинович]. СПб.: Издательство Ивана Лимбаха, 2009. 280 с.
20. Барбье П. История кастратов. [Пер. с фр. Елены Рабинович]. СПб.: Издательство Ивана Лимбаха, 2006. 304 с.
21. Боссан Ф. Людовик XIV, король-артист. [Пер. с фр., справки и коммент. А. Булычевой]. Москва: «Аграф», 2002. 272 с.
22. Булычева А. Звуковые образы готики. Москва: «Квадратон», 2011.

23. Кириллина Л.В. Гендель : Серия «Жизнь замечательных людей». Москва: Молодая гвардия, 2017. 479 с.
24. Кириллина Л.В. Глюк : Серия «Жизнь замечательных людей». Москва: Молодая гвардия, 2018. 417 с.
25. Кириллина Л.В. Бетховен : Серия «Жизнь замечательных людей». Москва: Молодая гвардия, 2015. 495.
26. Кириллина Л. Турецкая тематика в творчестве В.А. Моцарта // Научный вестник Московской консерватории, 2011. № 1. С. 5–25.
27. Кириллина Л. Характер и характерность в операх Г.Ф. Генделя // Научный вестник Московской консерватории, 2010. № 1. С. 103–117.
28. Орлова Е. Н. Лекции по истории русской музыки. М.: Музыка, 1979. Режим доступа: <http://kompozitor.su/books/item/f00/s00/z0000013/index.shtml>
29. Пастуро М. Символическая история европейского средневековья. [пер. с фр. Е. Решетниковой]. СПб. : Александрия, 2012. 448 с.
30. Придворная культура эпохи Возрождения. Сб.статей / отв.ред. Л. М. Брагина, В.М. Володарский. Москва: Политическая энциклопедия, 2014.
31. Словник античної мітології / Упоряд. І.Я. Козовик, О.Д. Пономарів. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. 312 с.
32. Харнокурт Н. Музыка як мова звуків. Шлях до нового розуміння музики. [Пер. з нім. Г. Куркова]. Суми: Собор, 2002. 184 с.
33. Hagel, S. Ancient Greek Music: A New Technical History. Cambridge and New York: Cambridge University Press, 2010.
34. Taruskin R. Oxford History of Western Music. Vol 1,2. - Oxford University Press, 2009. 3856 p.

9. Додаткові ресурси

Словник-довідник музичних термінів: Режим доступу

<http://term.in.ua/>

Електронний навчальний курс «Історія музики: історія зарубіжної музики»: Режим доступу

<http://elearning.kubg.edu.ua/course>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура від давніх часів до XVIII ст.

Семінарське заняття №1 (2 год.)

Тема 1.3. Музична культура Європи XVII – початку XVIII ст.

1. Музична естетика епохи Бароко
2. Зародження італійської опери та етапи її розвитку протягом XVII ст.
3. Утвердження гомофонії. «Нова музика» Дж. Каччіні та «Книги мадригалів» К. Монтеверді
4. Характерні риси опери-seria у творчості А. Скарлатті
5. Жанрові особливості французької опери XVII ст. Творчість Ж.-Б. Люллі
6. Англійський музичний театр XVII ст. Творчість Г. Перселла
7. Жанрова система інструментальної музики епохи Бароко
8. Скрипкове виконавство в Італії. Творчі портрети А. Кореллі та Дж. Тартіні
9. Творчість французьких клавесиністів XVII ст.
10. Композиторська та музично-теоретична діяльність Ж.Ф. Рамо

Література: 1 - 3, 5, 6, 19 – 21, 32

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура XVIII ст.

Семінарське заняття №2 (2 год.)

Тема 2.1. Німецьке музичне бароко першої половини XVIII ст.

1. Музична культура Німеччини першої половини XVIII ст.
2. Творчі портрети Г. Шютца, Й. Пахельбея, Ф. Букстехуде
3. Й. С. Бах. Життєвий шлях. Етапи творчості
4. Г.Ф. Гендель. Життєвий шлях. Етапи творчості
5. Кантатно-ораторіальна творчість Й. С. Баха
6. Кантатно-ораторіальна творчість Г.Ф. Генделя
7. Органна творчість Й. С. Баха
8. Клавірна творчість Й. С. Баха
9. Оперна творчість Г.Ф. Генделя
10. Інструментальна музика Г.Ф. Генделя

Література: 1, 3, 11, 13, 16, 23, 27, 32

Семінарське заняття № 3 (2 год.)

Тема 2.2. Музика Італії, Франції, Чехії

1. Естетика епохи Просвітництва
2. Зародження італійської опери-buffa : «Служниця-пані» Дж. Перголезі
3. Творчі портрети Дж. Перголезі, Н. Піччіні, Дж. Паїзіелло, Д. Чімарози, Б.Галуппі
4. Французька комічна опера: характерні ознаки
5. Творчі портрети Ж.Ж. Руссо, А. Гретрі
6. Розвиток італійської інструментальної музики
7. Творчі портрети Д. Скарлатті, Дж. Тартіні, А. Вівальді
8. Мангеймська симфонічна школа
9. Творчі портрети Я. Стаміца, Ф. Ріхтера, А. Фільца
10. Огляд творчості синів Й.С. Баха – В.Ф. Баха, К.Ф.Е. Баха та Й.К. Баха

Література: 1 – 3, 5, 6, 13, 14, 19 – 21, 32

Лабораторне заняття № 1 (2 год.)
Тема 2.2. Музика Італії та Франції

Перегляд художнього фільму «Фарінеї-кастрат», реж. Ж. Корб'є, 1994 р. та його колективне обговорення.

Семінарське заняття №4 (2 год.)
Тема 2.3. Віденський класицизм

1. Віденський музичний класицизм: провідні жанри, стильові ознаки
2. К.В. Глюк: творчий портрет, сутність оперної реформи
3. Зародження європейського симфонізму. Сонатно-симфонічний цикл
4. Творчий портрет Й. Гайдна.
5. В.А. Моцарт: життєвий і творчий шлях, риси стилю
6. Симфонічна творчість В.А.Моцарта
7. Опері В.А.Моцарта
8. Л. Бетховен: життєвий і творчий шлях, риси стилю
9. Камерно-інструментальна музика Л. Бетховена
10. Симфонічна творчість Л. Бетховена

Література: 1, 3, 5 – 10, 12, 14, 15, 18, 32

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Музична культура першої половини XIX ст.
Семінарське заняття №5 (2 год.)

Тема 3.1. Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість

1. Історичні умови формування романтизму, філософські та естетичні засади
2. Поетична творчість епохи Романтизму
3. Музичний романтизм: провідні жанри, стильові ознаки
4. Ф. Шуберт: творчий портрет, етапи камерно-вокальної творчості
5. Характеристика вокальних циклів Ф. Шуберта
6. Р. Шуман: творчий портрет, риси стилю
7. Характеристика вокальних циклів Р. Шумана
8. Ф. Ліст: творчий портрет, камерно-вокальна творчість
9. М. Глінка: творчий портрет, риси стилю
10. Романсова творчість М. Глінки

Література: 1, 3, 6, 13, 14, 28

Лабораторне заняття № 2 (2 год.)

Тема 3.1. Музичний романтизм. Камерно-вокальна творчість

Студентський концерт: виконання самостійно розучених вокальних творів (Ф. Шуберта, Р. Шумана, Ф. Ліста, М. Глінки) та обговорення стильових особливостей цих творів.

Семінарське заняття №6 (2 год.)

Тема 3.2. Шляхи розвитку фортепіанної музики

1. Стан розвитку фортепіанної культури і творчості початку XIX ст.: побут, педагогіка, концертне життя, жанрова система творчості
2. Огляд фортепіанної творчості Ф. Шуберта
3. Ф. Мендельсон: творчий портрет, риси стилю
4. Характеристика циклу «Пісні без слів»

5. Ф. Шопен: творчий портрет, риси стилю
6. Образно-змістове багатство фортепіанних мініатюр Ф. Шопена
7. Фортепіанні твори Ф. Шопена поемного типу
8. Характеристика фортепіанної музики Р. Шумана
9. Ф. Ліст: риси фортепіанного стилю
10. Жанрове різноманіття фортепіанної творчості Ф. Ліста

Література: 1, 3, 6, 13, 14

Семінарське заняття №7 (2 год.)

Тема 3.3. Оперна творчість західноєвропейських композиторів

1. Стан розвитку італійської опери першої половини XIX ст.
2. Дж. Россіні: життєвий і творчий шлях
3. Жанрові різновиди опер Дж. Россіні. «Севільський цирульник»: трактування жанру
4. В. Белліні: творчий портрет, характеристика опери «Норма»
5. Г. Доницетті: творчий портрет, етапи оперної творчості
6. Тенденції розвитку німецького музичного театру початку XIX ст.
7. Е.Т.А. Гофман: творчий портрет. «Ундіна» – перша німецька романтична опера
8. К.-М. Вебер: творчий портрет, особливості драматургії опери «Фрейшюц»
9. Особливості розвитку французької опери першої половини XIX ст.
10. Огляд оперної творчості А. Гретрі, Ж. Лесюера, Л. Керубіні

Література: 1, 3, 5, 6, 13, 14

Семінарське заняття №8 (2 год.)

Тема 3.4. Становлення романтичного симфонізму

1. Стан розвитку симфонічної музики початку XIX ст.
2. Характеристика симфонічної творчості Ф. Шуберта
3. «Незавершена» симфонія Ф. Шуберта – перший зразок романтичної симфонії
4. Програмний симфонізм Р. Шумана. Увертюра до «Манфреда»
5. Г. Берліоз: життєвий шлях, етапи симфонічної творчості
6. Романтична концепція «Фантастичної симфонії» Г. Берліоза
7. Ф. Ліст: етапи симфонічної творчості
8. Концепція програмних симфонічних поем Ф. Ліста
9. Симфонічна творчість М. Глінки

Література: 1, 3, 6, 13, 14